

RISICO INVENTARISATIE & EVALUATIE 2008-2009

Inleiding

De wetgever heeft de verantwoordelijkheid voor goede arbeidsomstandigheden zoveel mogelijk bij de werkgevers en werknemers neergelegd.

Dit betekent dat scholen zelf verantwoordelijk zijn dat medewerkers, leerlingen en ouders in een zo veilig mogelijke omgeving verkeren. M.a.w. bij het dagelijks gebruik van de schoolgebouwen dient de veiligheid, gezondheid en het welzijn van de gebruikers gewaarborgd te zijn.

Wijzigingen in wet- en regelgeving

De Arbowet is onlangs opnieuw gewijzigd, waarbij aan bedrijven en instellingen een grotere vrijheid is toegekend om het arbobeleid zelf vorm te geven.

Conform art 13 lid 1 is de aansluiting bij een Arbodienst niet meer verplicht maar laat de werkgever zich 't.a.v. de naleving van zijn verplichtingen op grond van de Arbowet bijstaan door een of meer deskundigen'.

Tevens is de termijn van 4 jaar losgelaten: art 5 lid 4 Arbowet wordt de RI&E aangepast zo dikwijls als de daarmee opgedane ervaring, gewijzigde werkmethoden of werkomstandigheden of de stand van de wetenschap en professionele dienstverlening daartoe aanleiding geeft.

De RI&E dient te worden getoetst en van advies voorzien door een gecertificeerd deskundig persoon (art 14 lid 1 sub a Arbowet). Deze arbodeskundige toetst de RI&E onder meer op volledigheid en actualiteit. Hij geeft waar nodig adviezen met betrekking tot de RI&E en het bijbehorende Plan van Aanpak. De school bepaalt zelf of het deze adviezen al dan niet opvolgt.

Controle

De arbeidsinspectie is degene die een uiteindelijk oordeel velt over de veiligheid in en rondom de school. Het welzijnsbeleid wordt binnen het (primair) onderwijs veelal door de Onderwijsinspectie zelf gecontroleerd.

De arbo(beleids)cyclus binnen de VCOG

De arbo(beleids)cyclus is binnen de VCOG op twee niveaus uitgezet: het bestuur van de VCOG stelt vast wat de VCOG met haar arbobeleid wil bereiken en op welke wijze zij dit wil doen. De GMR heeft hierbij instemmingsrecht. Op operationeel niveau werken de scholen de RI&E, het ziekteverzuimbeleid en het welzijnsonderzoek onder de medewerkers binnen de vastgestelde kaders verder uit. De MR heeft hierbij instemmingsrecht op schoolniveau.

RI&E en welzijnsonderzoek 2004/2005

In 2004 / 2005 werd de risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) uitgevoerd door medewerkers van de Arbodienst. Voordeel hiervan was dat meerdere specialisten (veiligheidskundige, arbeids- en organisatiepsycholoog e.d.) de school aan een kritisch onderzoek onderwierpen.

Er was echter ook een nadeel: het welzijn- en veiligheidsbeleid kwam niet echt tussen de oren van de directeur te zitten. Het bleef min of meer een 'papieren tijger': een verplichting van buitenaf opgelegd waar - liefst zo snel en eenvoudig mogelijk - aan moest worden voldaan om vervolgens weer te kunnen overgaan tot de orde van de dag.

De nieuwe RI&E en het welzijnsonderzoek

Om dit bezwaar te ondervangen heeft het MT in het voorjaar van 2008 besloten om een pilot op te zetten, waarbij twee scholen zelf aan de slag gaan om de risico-inventarisatie & -evaluatie en het welzijnsonderzoek uit te voeren aan de hand van de Arbomeester.

Bijkomend voordeel is dat de technisch onderhoudsmedewerker van de VCOG de nodige 'knowhow' opbouwt met betrekking tot de veiligheid van het gebouw en bijbehorend materieel. Dit komt ten goede bij het uitvoeren van onderhoudsklussen op de scholen.

De pilot

Twee scholen, De Heerdstee en De Wegwijzer hebben met behulp van de 'Arbomeester', een instrument van het Vervangingsfonds, en de technisch onderhoudsmedewerker van de VCOG zelf de risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) uitgevoerd.

De directeuren hebben de vragenlijsten van het welzijnsonderzoek onder de medewerkers uitgezet en de uitkomsten hiervan geïnventariseerd. Vervolgens hebben de directeuren het plan van aanpak opgesteld, waar de uitkomsten van de RI&E en het welzijnsonderzoek in concrete acties zijn omgezet en gefaseerd over meerdere jaren zijn uitgezet.

De toetsing

De veiligheidsdeskundige en de arbeids- en organisatiepsycholoog van de Arbo Unie hebben de RI&E's en het welzijnsonderzoek getoetst en – na het verwerken van een aantal adviezen - goedgekeurd (De Wegwijzer nog niet helemaal, MA).

Goedkeuring bestuur en GMR

Indien het bestuur in overleg met de GMR de nieuwe wijze van aanpak goedkeurt kunnen ook de andere scholen overgaan tot het uitvoeren van de RI&E en het welzijnsonderzoek.

Afronding RI&E 2008-2009

De afspraak is dat alle scholen uiterlijk voor de zomervakantie van 2009 de RI&E, het welzijnsonderzoek en het daarbij behorende plan van aanpak zullen hebben afgerond.

Stappenplan uitvoering RI&E en welzijsonderzoek op schoolniveau

Scholen kunnen zelf het operationele deel van de RI&E uitvoeren aan de hand van het onderstaande stappenplan:

	<i>wat</i>	<i>toelichting</i>	<i>door</i>
1	RI&E	<i>De technisch onderhoudsmedewerker van de VCOG inventariseert aan de hand van de Arbomeester en in nauw overleg met de directeur van de school het veiligheids- en gezondheidsdeel van de RI&E. Het gaat hierbij met name om de technische knelpunten.</i>	Directeur / technisch onderhoudsmedewerker
2	Welzijsonderzoek I	<i>De directeur neemt zelf het welzijsonderzoek af met behulp van de Arbomeester (zie aldaar)</i>	Directeur
3	Opstellen plan van aanpak	<i>De directeur stelt een meerjaren plan van aanpak op waarin een keuze wordt gemaakt uit verschillende oplossingsrichtingen om de knelpunten aan pakken en waarin prioriteiten worden toegekend. Het plan van aanpak geeft concreet antwoord op de vragen wat, door wie, hoe, wanneer en met welke (financiële) middelen. Het gaat hierbij zowel om punten die uit de RI&E als uit het welzijsonderzoek naar voren zijn gekomen.</i>	Directeur
4	Toetsing	<i>De directeur laat de RI&E en het concept plan van aanpak toetsen door een deskundige van de Arbo Unie en stelt de RI&E en het plan van aanpak waar nodig bij.</i>	Directeur / deskundige Arbodienst
5	Instemming	<i>De directeur legt het Plan van Aanpak voor aan de MR ter instemming.</i>	Directeur. MR
6	Uitvoering van het plan van aanpak	<i>De directeur regelt in overleg met Syplon en de technisch onderhoudsmedewerker van de VCOG de uitvoering van het plan van aanpak (zie ook praktische tips)</i>	Directeur / Syplon / technisch onderhoudsmedewerker
8	Voortgangsrapportage	<i>De directeur evalueert jaarlijks met de medezeggenschapsraad het plan van aanpak en stelt dit waar nodig bij. Tevens bepaalt hij in goed overleg met de MR wanneer er een nieuwe RI&E zal worden uitgevoerd</i>	Directeur
9	Welzijsonderzoek II	<i>Binnen de VCOG voert de directeur eens in de twee jaar een welzijsonderzoek uit onder de medewerkers om tijdig 'trends' te kunnen signaleren en indien nodig het beleid bij te sturen. De directeur stelt de algemeen directeur op de hoogte van de uitkomsten van het welzijsonderzoek.</i>	Directeur, algemeen directeur

Hulpmiddelen

Om de RI&E zelf uit te kunnen voeren staan de onderstaande middelen ter beschikking:

Arbomeester

De Arbomeester bestaat uit een handboek en een (digitaal) werkboek. Deze zijn te downloaden via de site www.arbomeester.nl. Hiervoor dient eerst een aanmeldcode te worden aangevraagd. Dit kan via de button ‘aanmeldcode aanvragen’ op de betreffende site. Ook via de site van het Vervangingsfonds (www.vfpf.nl) kan men worden doorverwezen naar www.arbomeester.nl.

In het handboek wordt de Arbobeleidscyclus behandeld met de daarbij behorende achtergrondinformatie m.b.t. wet- en regelgeving e.d.

Het werkboek bestaat uit 8 inventarisatielijsten die bij elkaar een compleet RI&E vormen. De lijsten kunnen zowel handmatig als digitaal worden ingevuld (zie boven). Ook bevat het werkboek een uitwerking van een plan van aanpak.

Welzijnsonderzoek

Het werkboek van de Arbomeester bevat ook een welzijnsonderzoek, welke in papieren vorm (kopiëren en verspreiden) of in digitale vorm kan worden afgenomen. De digitale vorm loopt via internet (www.arbomeester.nl/vragenlijst); iedere medewerker krijgt een persoonlijke inlogcode toegewezen. De antwoorden die via internet zijn ingevuld worden automatisch weggeschreven in een bestand. Uit dit bestand kunnen automatisch een of meerdere rapportages worden gegenereerd. In de pilot is de digitale vorm van het welzijnsonderzoek nog niet uitgetoetst.

Technisch onderhoudsmedewerker

De technisch onderhoudsmedewerker heeft inmiddels zijn eerste ervaringen opgedaan door de twee pilotscholen met behulp van de (papieren versie van de) vragenlijsten van de Arbomeester en in samenwerking met de betreffende directeuren te onderzoeken.

Schoolwijzer

De ‘Schoolwijzer’ is een Arbo-naslagwerk voor het onderwijs die uitgaat van de bestaande situatie wat betreft bouw en inrichting van het schoolgebouw.

Misschien ten overvloede: de Schoolwijzer gaat niet in op de eisen die gesteld worden aan een schoolgebouw en aan de ‘nagel- en aardvaste’ onderdelen. Indien gewenst zijn deze te vinden in de brochure ‘Technische leidraad scholenbouw’ van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Praktische tips

Op basis van de ervaringen tijdens de pilot onder meer de volgende tips:

Welzijnsonderzoek I

De Welzijnsenquête uit de Arbomeester is vrij summier, doch levert wel voldoende informatie op. Uitgebreidere onderzoeken zijn mogelijk via de Gezondheidsmeter van de Arbo Unie of Pago Gezonderwijs.

Welzijnsonderzoek II

Als de resultaten van het welzijnsonderzoek zijn geïnventariseerd is het interessant om deze te vergelijken met de uitkomsten van het welzijnsonderzoek uit 2004/2005. Heeft het uitgezette beleid n.a.v. het welzijnsonderzoek uit 2004 / 2005 z'n vruchten opgeleverd en zo nee, hoe kom dat? Ook is het interessant om 'trends' te signaleren en deze – indien nodig – om te zetten in actiepunten.

Verwijzing naar andere documenten

Houd een RI&E beknopt: verwijfs voor bepaalde zaken naar de betreffende documenten, waarin deze reeds beschreven zijn, bijvoorbeeld de schoolgids. Stuur deze documenten samen met de RI&E op naar de contactpersoon van de Arbo Unie ter toetsing. Voorbeelden: rooster pleinwacht i.v.m. de borging van het toezicht op de leerlingen tijdens de pauze.

Agressie & geweld

Besteed binnen de RI&E voldoende aandacht aan het thema ongewenste 'intimiteiten, agressie & geweld', een van de speerpunten waarop de (arbeids)inspectie controleert. Geef aan wat je op dit gebied ter preventie gedaan hebt, bijvoorbeeld cursus oudergesprekken voor de docenten, gedragsprotocol e.d.

Afhandeling klachten

Besteed ook aandacht aan de afhandeling van klachten van ouders en leerkrachten. Meld hoeveel klachten er geweest zijn in de afgelopen periode en op welke wijze deze zijn afgehandeld. Verwijs naar de betreffende klachtenprocedures in de schoolgids e.d.

Legionellabacterie

Geef aan op welke wijze gevaren m.b.t. de legionellabacterie onder controle worden gehouden. Bijvoorbeeld door de conciërge een keer in de 14 dagen de niet vaak gebruikte aftappunten door te laten stromen.

Planning en budgetten

Houd bij het opstellen van het Plan van Aanpak rekening mee dat alleen onderhoudswerkzaamheden in goed overleg met Syplon in de tijd kunnen worden gepland. Alle andere zaken uit het Plan van Aanpak komen in principe voor eigen rekening, bijvoorbeeld ten laste van het budget Klein Onderhoud (€ 1.500,-). Bij buitensporige uitgaven kun je contact opnemen met de financiële administratie.

BIJLAGE

Preventiemedewerker VCOG

Inleiding

Volgens het beleid van de VCOG is de directeur van iedere school ook de preventiemedewerker. De preventiemedewerker heeft een coördinerende rol op het terrein van de arbeidsomstandigheden in de breedste zin van het woord.

Indien hij/zij dit wenst kan hij delen van deze taak, bijvoorbeeld in het kader van het taakbeleid, overdragen aan een leerkracht, die affiniteit heeft met technische- en veiligheidszaken. Dit laat onverlet dat de directeur uiteindelijk verantwoordelijk is voor het RI&E beleid.

Het welzijnsonderzoek, waarbij de arbeidsverhoudingen en de arbeidsinhoud onder de medewerkers aan een onderzoek wordt onderworpen, mag alleen door de directeur als direct-leidinggevende of door een externe deskundige worden verricht.

Takenpakket preventiemedewerker

1. Het opzetten van een arbo-zorgsysteem om de continuïteit van het arbeidsomstandighedenbeleid binnen de school te kunnen waarborgen en het coördineren van de daaruit voortvloeiende activiteiten;
2. Het zo vaak als nodig (laten) uitvoeren van een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) en het opstellen van het bijbehorende plan van aanpak;
3. Het zo vaak als nodig (laten) uitvoeren van een bij de risico-inventarisatie & -evaluatie behorend welzijnsonderzoek, waarbij de tevredenheid onder de medewerkers m.b.t. de arbeidsinhoud en de arbeidsverhoudingen wordt onderzocht.
4. Het fungeren als casemanager voor zieke medewerkers in het kader van het ziekteverzuimbeleidsplan;
5. Het bewaken van de uitvoering, de evaluatie en de noodzakelijke bijstellingen van het plan van aanpak;
6. Het optreden als contactpersoon tussen de eigen school en externe deskundigen zoals de arbo-arts, de veiligheidsdeskundige en de Arbeidsinspectie;
7. Het instellen van een meldpunt in de school voor ongevallen, bijna ongevallen en onveilige situaties, het zorgdragen van de registratie hiervan en – indien hiervoor aanleiding is - het onderzoeken van de oorzaak van deze ongevallen;
8. Het zorgdragen voor de organisatie van de bedrijfshulpverlening (BHV), w.o. een goed functionerend ontruimingsplan c.q. calamiteitenplan;
9. Het gevraagd en ongevraagd adviseren van de algemeen directeur en de GMR met betrekking tot het verbeteren van de arbeidsomstandigheden (in de breedste zin van het woord) op de eigen school;
10. Het bijhouden van relevante informatie en het fungeren als vraagbaak voor medewerkers op het gebied van arbeidsomstandigheden.